

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان

بررسی فقهی موارد جواز غیبت از دیدگاه

«شیخ انصاری (رحمه الله)»

استاد راهنما

حجه الاسلام و المسلمین دکتر رضا مظفری

نگارنده

آمنه سبط الشیخ

سال تدوین:

۱۴۰۲

تحمیدیه

حمد و سپاس ایزد منان را که به بشر قدرت تفکر عطا فرمود و اینگونه وی را اشرف مخلوقات ساخت. باشد که قدر این نعمت بزرگ الهی را بدانیم، از آن در راه درست استفاده نموده، شکرش را به جای آوریم.

تقدیم به :

ارواح مطهر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، ائمه معصومین (علیهم السلام) و علمای بزرگ شیعه که در طول ۱۲ قرن غیبت امام معصوم (علیه السلام)، با جهد و تلاش علمی و ورع و تقوای بسیار، چراغ فقه اهل بیت (علیهم السلام) را روشن نگاه داشتند.

تقدیر و تشکر

ضمن تشکر از استاد بزرگوار، جناب حجت الإسلام و المسلمین دکتر رضا مظفری و همچنین اساتید محترم حوزه علمیه فاطمیه (سلام الله علیها) رودسر، خصوصاً معاونت محترم پژوهش، تشکری ویژه از پدر بزرگوارم، اولین و برجسته‌ترین استاد و حامی‌ام در این مسیر دارم که مرا در این راه نهادند و البته همسر مهربان و خانواده‌ی خوبم که همیشه در این راه پشتیبان من بوده و سختی‌های راه را بر من هموار نمودند.

٥٦. شعیری سبزواری، محمد، جامع الأخبار، تحقیق علماء آل جعفر، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ١٤١٠ ه.ق.
٥٧. شهیدی تبریزی، میرزا فتاح، هدايه الطالب الى اسرار المكاسب، ج ١، چاپ اول، قم: دار الكتاب، بی تا.
٥٨. شیبانی جزری، المبارک بن محمد، النهایه فی غریب الحدیث و الأثر، تحقیق طاهر احمد الزاوی و محمود محمد الطناحی، ج ٣، بیروت: المكتبة العلمیه، ١٣٩٩ ه.ق.
٥٩. طبرسی، ابوالفضل علی، مشکاه الأنوار فی غرر الأخبار، تحقیق مهدی هوشمند، چاپ اول، قم: دار الحدیث، بی تا.
٦٠. طبرسی، رضی الدین، مکارم الاخلاق، تحقیق محمد الحسین الاعلمی، بیروت: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، بی تا.
٦١. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تحقیق و تعلیق لجنه من العلماء و المحققین الأخصائیین، ج ٣، چاپ اول، بیروت: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، ١٤١٥ ه.ق.
٦٢. طریحی، فخر الدین بن محمد، مجمع البحرين و مطلع النیرین، تحقیق سید احمد حسینی، ج ٥، چاپ دوم، تهران: کتابفروشی مرتضوی، ١٣٦٢.
٦٣. طوسی، محمد بن حسن، اختیار معرفه الرجال، تصحیح و تعلیق میرداماد استرآبادی، تحقیق سید مهدی رجائی، ج ١، قم: نشر مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ١٤٠٤ ه.ق.
٦٤. -----، امالی، تحقیق و تصحیح قسم الدراسات الاسلامیه، مؤسسه البعثه، چاپ اول، قم: دار الثقافه، ١٤١٤ ه.ق.
٦٥. -----، التبیان فی تفسیر القرآن، ج ١٠، بیروت: احياء التراث العربی، بی تا.

۶۶. -----، تهذيب الأحكام، تحقيق و تعليق سيد حسن موسوی خراسان، ج ۶، چاپ چهارم، تهران: دار الكتب الإسلامية، ۱۳۶۵.
۶۷. -----، رساله فی الاعتقادات، الرسائل العشر، قم: مؤسسه نشر اسلامی، بی تا.
۶۸. ----- و نجم الدين جعفر بن حسن بن يحيى بن سعيد هذلي حلي، النهايه و نكتها، چاپ اول، قم: مؤسسه النشر الإسلامي التابعه لجماعه المدرسين بقم المشرفه، رجب ۱۴۱۲.
۶۹. عاملی جُبعی، زين الدين، الروضه البهيہ فی شرح اللمعه الدمشقيه، إشراف سيد محمد كلانتر، ج ۳، نجف: منشورات جامعہ النجف الدينيه، ۱۳۷۸ ه.ق.
۷۰. -----، كشف الريه عن أحكام الغيبه، چاپ چهارم، تهران: انتشارات مرتضوی، پاییز ۱۳۷۶.
۷۱. -----، مسکن الفؤاد عن فقد الأحبه و الأولاد، تحقيق مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ۱۳۶۶.
۷۲. عبدالمنعم، محمود عبدالرحمن، معجم المصطلحات و الألفاظ الفقهيہ، ج ۳، قاهره: بی نا، رمضان ۱۴۱۹.
۷۳. غزالي، محمد بن محمد، إحياء علوم الدين، تصحيح و تنظيم عبدالرحيم بن حسين حافظ عراقي، ج ۳، بيروت: دار الكتاب العربي، بی تا.
۷۴. فتال نیشابوری، محمد بن احمد، روضه الواعظین و بصيره المتعظین، ج ۲، چاپ اول، قم: انتشارات رضی، ۱۳۷۵.
۷۵. الفراهیدی، الخلیل بن أحمد، العين، تحقيق مهدی المخزومی و ابراهيم السامرائی، ج ۴، بی جا: دار و مكتبه الهلال، بی تا.

٧٦. فيروزآبادى شيرازى، مجد الدين محمد بن يعقوب، القاموس المحيط، ج ١، بيروت: بى نا، ٨١٤ هـ.ق.
٧٧. فيض كاشانى، محمد بن شاه مرتضى، المحجّه البيضاء فى تهذيب الإحياء، تصحيح و تعليق على اكبر غفارى، ج ٥، چاپ اول، قم: مؤسسه المحبين، ١٤٢٦ هـ.ق.
٧٨. الفيومى، احمد بن محمد بن على، المصباح المنير فى غريب الشرح الكبير، تحقيق يوسف الشيخ محمد، چاپ دوم، بيروت: المكتبة العصريه، ١٤١٨ هـ.ق.
٧٩. قرشى، سيد على اكبر، قاموس قرآن، ج ٥، تهران: دار الكتب الإسلاميه، ١٣٧١.
٨٠. القزوينى، محمد بن يزيد، سنن ابن ماجه، تحقيق محمد فؤاد عبدالباقي، كتاب النكاح، بى جا: دار إحياء الكتب العربيه، بى تا.
٨١. قمى، على بن ابراهيم، تفسير قمى، تصحيح و تعليق و تقديم سيد طيب موسى جزائرى، ج ١، قم: مؤسسه دار الكتاب للطباعه و النشر، صفر ١٤٠٤.
٨٢. كركى، على بن عبدالعالى، جامع المقاصد، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، جمادى الأولى ١٤٠٨ هـ.ق.
٨٣. -----، رسائل الكركى، تحقيق شيخ محمد حسون، اشراف سيد محمود مرعشى، ج ٢، چاپ اول، قم: مكتبه آيه الله العظمى المرعشى النجفى، ١٤٠٩ هـ.ق.
٨٤. كوفى، حسين بن سعيد، الزهد، تحقيق ميرزا غلامرضا عرفيانى، بى جا، بى نا، ١٣٩٩.
٨٥. المالکى الأشرى، ورام بن ابى فراس، تنبيه الخواطر و نزهه النواظر، چاپ دوم، تهران: دار الكتب الإسلاميه، ١٣٦٨.
٨٦. متقى، على بن حسام الدين، كنز العمال فى سنن الأقوال و الأفعال، بيروت: دارالكتب العلميه، ١٤١٩ هـ.ق.

۸۷. مجلسی، محمد باقر، عین الحیاء، ج ۱، چاپ سوم، قم: جماعه المدرسين فی الحوزه العلمیه بقم، مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۳۱ ه.ق.
۸۸. -----، بحار الأنوار، تحقیق علی اکبر غفاری، چاپ دوم تصحیح شده، بیروت: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳ ه.ق.
۸۹. محمد بن محمد بن نعمان، الاختصاص، تحقیق علی اکبر غفاری و سید محمود زرندی، چاپ دوم، بیروت: دار المفید للطباعه و النشر و التوزیع، ۱۴۱۴ ه.ق.
۹۰. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، چاپ اول، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.
۹۱. مکی شامی عاملی جزینی، محمد بن جمال الدین، القواعد و الفوائد، تحقیق سید عبدالهادی الحکیم، ج ۲، قم: منشورات مکتبه المفید، بی تا.
۹۲. -----، اللمعه الدمشقیه، چاپ اول، قم: منشورات دارالفکر، ۱۴۱۱ ه.ق.
۹۳. موسوی قزوینی، سیدعلی، ینابیع الحکمه فی معرفه الحلال و الحرام، تحقیق سید عبدالرحیم جزمئی قزوینی، ج ۵، قم: مؤسسه نشر اسلامی، بی تا.
۹۴. نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام، تحقیق و تعلیق و اشراف علی آخوندی، ج ۲۲، چاپ نهم، تهران: دار الکتب الإسلامیه، ۱۳۶۸.
۹۵. نراقی، احمد، مستند الشیعه فی احکام الشریعه، تحقیق مؤسسه آل البيت لإحياء التراث مشهد المقدسه، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ربیع الأول ۱۴۱۵.
۹۶. نراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، تحقیق و تعلیق سید محمد کلانتر، تقدیم شیخ محمد رضا مظفر، ج ۲، چاپ چهارم، بی جا: دار النعمان للطباعه و النشر، بی تا.

۹۷. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، چاپ دوم، بیروت: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ۱۴۰۸ ه.ق.

۹۸. هذلی حلی، نجم الدین جعفر بن حسن بن یحیی بن سعید، شرائع الإسلام، ج ۴، چاپ اول، نجف: ذوی القربی، ۱۴۳۲ ه.ق.

مقالات :

۹۹. اترک، حسین، "تحلیل ماهوی غیبت در اخلاق اسلامی"، فصلنامه علمی پژوهش نامه اخلاق، شماره ۳۴ علمی-پژوهشی، زمستان ۱۳۹۵.

۱۰۰. اکبری، محمود، "احکام غیبت"، ماهنامه مبلغان، شماره ۶۰، آبان و آذر ۱۳۸۳.

۱۰۱. حاجی حسینی، حسن، "آسیب شناسی اجتماعی غیبت"، فصلنامه مطالعات راهبردی زنان، شماره ۲۰، تابستان ۱۳۸۲.

۱۰۲. حقانی زنجانی، حسین، "موارد جواز غیبت"، ماهنامه درسهای از مکتب اسلام، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۴، سال ۲۵.

۱۰۳. زروندی رحمانی، محمد، "حرمت غیبت مخالف"، فصلنامه علمی پژوهشی فقه، شماره ۲ علمی-پژوهشی (حوزه علمیه)، پاییز و زمستان ۱۳۹۵، سال بیست و سوم.

سایت :

۱۰۴. www.fa.wikifegh.ir

۱۰۵. www.vajehyab.com

۱۰۶. www.islamquest.net